

EIA - IPPC - SEA

NATURA 2000 – PROBLEMATIKA POSUZOVÁNÍ VLIVŮ Z POHLEDU AUTORIZOVANÉ OSOBY

*Milan Bussinow
str. 2-5*

VYBRANÉ ASPEKTY ORGANIZACE VÝKONU STÁTNÍ SPRÁVY V OBLASTI INTEGROVANÉ PREVENCE NA KRAJSKÉM ÚŘADU

*Milan Hůla, Tomáš Morávek
str. 6-7*

INFORMACE O POKRAČOVÁNÍ REVIZE BREFU „BĚŽNÉ ČIŠTĚNÍ ODPADNÍCH VOD A ODPADNÍCH PLYNŮ/SYSTÉMY MANAGEMENTU V CHEMICKÉM PRŮMYSLU“

Jana Brabencová, str. 8-9

TOXICS RELEASE INVENTORY – PRVNÍ REGISTR ZNEČIŠŤOVÁNÍ

*Jan Maršák
str. 10-12*

PROTOKOL O STRATEGICKÉM POSUZOVÁNÍ VLIVŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ VSTOUPIL V PLATNOST

Nick Bonvoisin, str. 13

NOVÁ SMĚRNICE O PRŮMYSLOVÝCH EMISÍCH ODSOUHLASENA

*Jan Slavík a Jan Maršák
str. 14-15*

PROCES POSUZOVÁNÍ VLIVŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ – OZNÁMENÍ A ZJIŠŤOVACÍ ŘÍZENÍ

Libor Dvořák, str. 16

ŽÁDOST O VYDÁNÍ INTEGROVANÉHO POVOLENÍ

*Kolektiv pracovníků MŽP
str. 17*

NATURA 2000 – PROBLEMATIKA POSUZOVÁNÍ VLIVŮ Z POHLEDU AUTORIZOVANÉ OSOBY

Milan Bussinow

*Mgr. Milan Bussinow, Ph.D.
Ecological Consulting a.s.
Na střelnici 48, 779 00 Olomouc
E-mail: milan.bussinow@ecological.cz*

Abstrakt

Příspěvek seznamuje s problematikou soustavy Natura 2000 v České republice. Přibližuje aktuální stav, ale především se zabývá oblastí posuzování vlivů záměrů a koncepcí na evropsky významné lokality a ptačí oblasti. Jsou uvedeny používané metodické přístupy a na závěr specifikovány některé problémové okruhy tak, jak vyplývají z praxe autorizované osoby.

Abstract

The article introduces the topic of Natura 2000 in the Czech Republic. Together with the actual state, it in particular deals with the field of impact assessment of projects and conceptions on Sites of Community Importance and Special Protection Areas. The article describes impact assessment methods used, and specifies some problematic issues encountered during the practical experience with the subject.

Klíčová slova: *Natura 2000, naturové hodnocení, autorizovaná osoba*

Úvod

Natura 2000 je **soustava chráněných území**, které vytvářejí podle jednotných principů všechny státy Evropské unie. Cílem této soustavy je zabezpečit v přirozeném areálu rozšíření a ochranu těch druhů živočichů, rostlin a typů přírodních stanovišť, které jsou z evropského pohledu nejceněnější, nejvíce ohrožené, vzácné či omezené svým výskytem jen na určitou oblast (endemické).

Na území České republiky je soustava Natura 2000 tvořena ptačími oblastmi a evropsky významnými lokalitami.

Ptačí oblasti (PO; v anglickém originále: Special Protection Areas – SPA) se vyhlášují na základě směrnice o ptácích (79/409/EHS) pro druhy ptáků uvedené v Příloze I s cílem zajistit přežití těchto druhů a rozmnožování v jejich areálu rozšíření. Ptačí oblasti jsou v ČR novou kategorií chráněného území a jsou zřizovány nařízeními vlády.

Evropsky významné lokality (EVL; v anglickém originále Sites of Community Importance – SCI) se vyhlášují na základě směrnice o stanovištích (92/43/EHS) a v ČR požívají (v cílovém stavu) smluvní ochranu (§39 zákona 114/1992 Sb., v platném znění) nebo jsou chráněny jako zvláště chráněná území (§ 14 zákona č. 114/1992 Sb., v platném znění). EVL se vyhlášují pro typy přírodních stanovišť a pro druhy živočichů a rostlin. EVL jsou v současné době obsaženy v tzv. národním seznamu evropsky významných lokalit podle Nařízení vlády č. 132/2005 Sb., v platném znění, a jsou předběžně chráněny (www.ametyst21.cz).

Legislativní zázemí

Vytvoření soustavy Natura 2000 ukládají dva nejdůležitější právní předpisy EU na ochranu přírody: směrnice 79/409/EHS O ochraně volně žijících ptáků („směrnice o ptácích“) a směrnice 92/43/EHS O ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin („směrnice o stanovištích“). Obě směrnice byly v naší legislativě implementovány do zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (dále jen „zákon“) ve znění pozdějších předpisů.

Aktuální stav v ČR

Evropsky významné lokality

Dne 5. 10. 2009 schválila vláda usnesením č. 1247 návrh nařízení vlády, kterým se mění nařízení vlády č. 132/2005 Sb., kterým se stanoví národní seznam evropsky významných lokalit, ve znění nařízení vlády č. 301/2007 Sb. Novela nařízení vlády č. 371/2009 Sb. vešla v účinnost dnem opublikování ve Sbírce zákonů, tzn. dne 3. 11. 2009.

Tímto se národní seznam evropsky významných lokalit z původního počtu navyšuje o 233 nových lokalit, u 26 stávajících lokalit dochází k jejich velkému rozšíření provázenému změnou kódu, 2 lokality jsou značně rozšiřovány bez změny kódu, 170 stávajících lokalit se mění (např. změna kategorie zvláště chráněného území, doplnění nového předmětu ochrany) a 21 lokalit, které již nejsou uvedeny v evropském seznamu, bylo z důvodu zániku předmětu ochrany vyřazeno.

Ptačí oblasti

Dne 26. 10. 2009 schválila vláda usnesením č. 1329 návrh nařízení vlády o vymezení Ptačí oblasti Česko-budějovické rybníky a návrh nařízení vlády o vymezení Ptačí oblasti Dehtář. Nařízení vlády č. 405/2009 Sb. a č. 406/2009 Sb. nabyla účinnosti dnem opublikování ve Sbírce zákonů, tzn. dne 25. 11. 2009. Tímto se počet vymezených ptačích oblastí na území ČR zvýšil na 41.

Soustavu Natura 2000 tak dnes v České republice tvoří **1082 EVL a 41 ptačích oblastí**. Natura 2000 tak pokrývá **10,11 % území ČR** (www.nature.cz, Hošek et al. 2010).

V současné době platí pro všechny navržené lokality předběžná ochrana EVL podle § 45b zákona; lokality, které jsou součástí stávajících ZCHÚ jsou chráněny režimem ochrany pro příslušné ZCHÚ. Ode dne rozhodnutí Evropské komise o zařazení našich lokalit na evropské seznamy, tj. od 13. listopadu 2007, běží lhůta 6 let, během kterých musí být EVL zajištěny statutem zvláště chráněného území (ZCHÚ), pokud nebude uzavřena smluvní ochrana. Tuto agendu mají dle platné legislativy na starost krajské úřady příslušných krajů. Zatímco PO jsou tedy součástí soustavy Natura 2000 automaticky, EVL se jí stanou de jure až po zřízení smluvní ochrany nebo po jejich vyhlášení formou ZCHÚ. Soustava Natura 2000 bude tedy zcela kompletní teprve v den vyhlášení poslední EVL z evropského seznamu (Anonymus 2007).

Posuzování vlivu záměrů a koncepcí na lokality soustavy Natura 2000

Dle zákona podléhá jakákoli koncepce nebo záměr, který může samostatně nebo ve spojení s jinými významně ovlivnit EVL nebo PO, hodnocení vlivů na toto území (§ 45h a 45i zákona). Povinnost posouzení podle § 45i zákona č. 114/1992 Sb. se vztahuje na PO i EVL bez ohledu na to, zda již jsou nebo teprve budou vyhlášeny nařízení vlády. Ustanovení se netýká plánů péče o daná území a lesních hospodářských plánů a osnov. Každý, kdo podobný záměr/koncepci připravuje, musí požádat příslušný orgán ochrany přírody (Krajský úřad příslušného kraje, Správa příslušného NP nebo CHKO) o vyjádření. Pokud stanovisko orgánu ochrany přírody nevyloučí významně negativní vliv, musí být předmětem posouzení vlivů na evropsky významné lokality a posouzení vlivů na životní prostředí podle zákona 100/2001 Sb., v platném znění. Posouzení vlivů na EVL a PO mohou vykonávat držitelé zvláštní autorizace (autorizované osoby, dále jen „AO“). Koncepci nebo záměr je pak možno realizovat tehdy, když dle posouzení nebude mít negativní vliv na EVL a PO. Pokud koncepce nebo záměr bude mít významný negativní vliv na předmět ochrany a nelze jej odstranit, např. přijetím alternativní varianty bez významného negativního vlivu, je možné tuto koncepci nebo záměr schválit pouze v případě naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu a za současného uložení kompenzačních opatření. Bude-li mít koncepce nebo záměr negativní vliv na prioritní biotopy nebo prioritní druhy, lze ji schválit jen z důvodů veřejného zdraví, veřejné bezpečnosti nebo nesporného významu pro životní prostředí, případně jiné důvody převažujícího veřejného zájmu, které schválí Komise EU (www.nature.cz).

Ustanoveními § 45h a § 45i zákona č. 114/1992 Sb. byl nepřímo novelizován zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a posouzení vlivů na EVL a PO se stalo nedílnou součástí postupu podle zákona č. 100/2001 Sb. Již na počátku procesu posouzení musí být zřejmé, zda jsou předmětem posouzení také vlivy na tyto oblasti. Jestliže orgán ochrany přírody svým stanoviskem nevyloučí významný vliv koncepce či záměru na EVL nebo PO, musí být koncepce předmětem posouzení podle § 45i zákona č. 114/1992 Sb. v rámci zákona č. 100/2001 Sb.

Metodika naturového hodnocení

Výše v textu uvedená evropská směrnice č. 92/43/EHS definuje obecné rámce naturového hodnocení. Podle této směrnice je naturové hodnocení zaměřeno na posouzení vlivu záměru (nebo koncepce) na „cíle ochrany“ a na „celistvost“ konkrétní lokality v soustavě Natura 2000. Pro naturové hodnocení se v ČR standardně využívá postup, který specifikuje Metodický pokyn Ministerstva životního prostředí ČR č. 15 z roku 2007 (Anonymus 2007), založený na expertním posouzení vlivu záměru na dotčený předmět ochrany naturové lokality, především na kvantifikaci významnosti vlivů posuzovaného záměru (koncepce) na předměty ochrany lokalit soustavy Natura 2000. Tento metodický pokyn, dále jen „metodika“, byl v roce 2009 aktualizován (pro MŽP ČR aktualizaci zpracovalo Občanské sdružení Ametyst). Aktualizovaná metodika existuje doposud pouze v podobě návrhu a je k dispozici autorizovaným osobám. Podle informačního systému EIA je v současné době **celkem 44 autorizovaných osob** pro zpracování naturových posouzení (http://tomcat.cenia.cz/eia/view.jsp?view=osoby_natura).

Kromě uvedených národních metodických materiálů je autorizovaným osobám dále k dispozici Příručka k hodnocení významnosti vlivů na předměty ochrany (pro MŽP ČR zpracoval tým autorů sdružených v Občanském sdružení Ametyst, prosinec 2009), pro potřeby orgánů státní správy určený Metodický pokyn MŽP ČR „Postup posuzování vlivů koncepcí a záměrů na evropsky významné lokality a ptačí oblasti“ (uveřejněn ve Věstníku vlády pro orgány krajů a orgány obcí, březen 2006). Evropská komise také v lednu 2007 vydala doporučení „Pokyny k čl. 6 odst. 4 „směrnice o stanovištích“ 92/43/EHS“. Tento materiál vyjasňuje pojmy „alternativní řešení, naléhavé důvody převažujícího veřejného zájmu, kompenzační opatření“ a další.

Pro práci AO je zásadní výše uvedený Metodický pokyn MŽP z roku 2007 a jeho dosud pracovní aktualizovaná verze. Ve srovnání s původním materiálem přináší aktualizace následující nejdůležitější změny:

- Rozšířená definice „**Nepříznivého důsledku pro celistvost**“ jako vlivu na všechny předměty ochrany v ekosystémovém pojetí
- **Zmírňující opatření** – mohou být AO navrženy v případě mírně negativního vlivu záměru/koncepce
- Autorizovaná osoba nenavrhuje **kompenzační opatření** - jsou navrhována v rámci stanoviska EIA/SEA, nikoli AO. Tento koncepční přístup je v souladu s dopisem MŽP, který byl adresován všem AO a dle kterého může být navrhování jakýchkoli kompenzačních opatření kvalifikováno jako „hrubé porušení zákona“
- **Princip předběžné opatrnosti** v rámci hodnocení, a to především u mimořádně hodnotných lokalit a/nebo výskytu druhových předmětů lokalit, nebo pokud neexistují dostatečné vědecké podklady
- Při terénních průzkumech **předpokládat výskyt předmětu ochrany**, pokud tento nebyl zastižen, ale biotop je pro jeho výskyt vhodný
- Definice **významného negativního vlivu** v tabulce hodnocení významnosti vlivů.

Spolu s těmito nejdůležitějšími návrhy změn byly dále mj. sloučeny dva původní **stupně pozitivního vlivu** do jednoho blíže nehodnoceného, specifikováno hodnocení možných kumulativních vlivů, závěr naturového posouzení nesmí být jakkoli podmiňován (úpravou záměru, realizací zmírňujících opatření) a za zmínku stojí i rozpracovaná metodika hodnocení vlivu koncepce na EVL a PO.

Zdroje dat pro naturové hodnocení

Kromě dat, získaných v terénu vlastním průzkumem a dostupných literárních pramenů, představují hlavní zdroje informací, které AO využívají při zpracování naturových hodnocení, různé databázové soubory. Jedná se především o databáze, které obsahují seznamy EVL a PO v ČR a jejich předmětů ochrany, tzn. přírodních stanovišť, druhů rostlin a živočichů. Dalším zdrojem jsou mapové databáze výstupů z mapování biotopů a nálezové databáze. Správcem a odborným garantem výše zmíněných zdrojů informací je Správa ochrany přírody – Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. Nově je AO umožněn také přístup do databází nálezů druhů uvedených v Příloze I a II výše uvedených směrnic EU, omezený hranicemi ČR.

Jednotlivé řešené případy je v souladu s metodikou nutno konzultovat s regionálními institucemi (střediska AOPK ČR, ČSOP, správy NP a CHKO, občanská sdružení, muzea apod.) a odborníky pro jednotlivé druhy.

Metodika v hodnotitelské praxi

Během období, po které v ČR aktivně probíhá praxe naturových hodnocení, jsme zpracovali řadu jednotlivých hodnocení záměrů i koncepcí. Tato hodnocení jsou zpracovávána v souladu s popsanou metodikou, která představuje funkční rámec a vodítko z pohledu formálního dělení, i požadovaného odborného obsahu.

Od všeobecného přijetí této metodiky do praxe se ukázalo, že v některých oblastech hodnocení zůstávají metodologické nejasnosti, případně není jednoznačně dosaženo cíle naturového hodnocení. Tím je především prevence možného poškození (negativního vlivu) EVL, PO a jejich předmětů ochrany. Tyto poznatky z praxe při posuzování jednotlivých záměrů jsou pravidelně diskutovány na setkáních AO a vyplývá z toho i první návrh aktualizace metodiky.

V této části bychom se rádi v obecné rovině zmínili o problémových situacích, se kterými se v souvislosti s posuzováním vlivů záměrů na EVL a PO setkáváme. A to jak při práci na jednotlivých hodnoceních, tak i při poradenské činnosti a diskuzi s odborníky v této oblasti.

A) Záměry

- Všeobecná informovanost o soustavě Natura 2000 a z toho vyplývající skutečnosti a povinnosti. Ačkoli se osobám, které se touto problematikou běžně zabývají, může zdát, že je informací dostatek, je často i odborná veřejnost překvapivě neinformovaná. Nejedná se jen o EVL a PO jako takové, ale například o propojení s procesem posuzování vlivů na životní prostředí, stavebním řádem apod.
- Tím, že je proces vyhlášení EVL na ZCHÚ v počátcích, a s tím i přesné vymezení na parcely a jednání s vlastníky, ještě stále i dnes není velká část majitelů drobných pozemků na území EVL a PO o této skutečnosti dostatečně informována. Často to vede k tomu, že bez jakékoli kontroly provádějí aktivity, které mají vliv na předměty ochrany EVL nebo PO, nebo naopak je „běžná“ agenda na jejich pozemcích podrobena naturovému hodnocení. A to často i zpětně.
- Posuzované záměry často existují v jediné variantě. Jiné varianty buď s ohledem k záměru nejsou možné, nebo s nimi předkladatel záměru nepočítá. Hodnotitel pak musí pracovat s jedinou předloženou variantou, a není tak možné vyhodnotit optimální umístění/rozsah záměru v území.
- U mnoha záměrů neexistuje precedens, resp. odborné podklady a zkušenost s možným vlivem/dopadem konkrétního typu záměru na předměty ochrany (konkrétní stanoviště/druhy). Při posuzování dlouhodobého hlediska a působení se tak může jednat sice o odborný názor, ale často blízký věštění z křišťálové koule. S ohledem na předběžnou opatrnost je pak možný vliv posuzován spíše negativně. Zde se jeví vhodné zavést princip (dlouhodobého) monitoringu opravdového působení realizovaných záměrů jako zdroj informací (zpětná vazba) pro následná posuzování, případně přijetí dodatečných opatření.

- Vágnost a obecnost, někdy i technická i technologická nerealizovatelnost opatření formulovaných některých naturových posouzení. Protože AO jsou odborníci biologického zaměření, je u mnoha záměrů vhodné konzultovat technický aspekt věci, tj. reálnost či technickou proveditelnost opatření např. s projektantem záměru. Je škoda, že někdy není možné přijmout vhodné opatření, spočívající například v jednoduché, ale účinné změně projektu, právě s ohledem na procesní stránku procesu EIA i podstatu samotného naturového hodnocení.
- Zřídka jsou využívány odborné studie spíše technického rázu – např. hydrogeologie, akustická posouzení. Je ideální, když se tým posuzovatele v případě adekvátních záměrů skládá ze širšího pléna odborníků, a to nejen z okruhu ochrany přírody.
- Uživatelé databázových serverů se ve vztahu k EVL, PO a jejich předmětům ochrany mohou někdy setkat s odlišnými údaji v příslušném nařízení vlády, oficiálních mapových podkladech apod. Je evidentní, že chyby vznikají z důvodu práce s obrovskými soubory, změnami ve vyhlášených EVL apod.

B) Koncepce

- V případě naturových hodnocení koncepčních materiálů, především územně plánovací dokumentace, jsme se při hodnocení setkali se stavem, že EVL byla vyhlášena v místech, která byla podle platného územního plánu obce navržena k zástavbě a tato tam již probíhala. To znamená, že v průběhu procesu vyhlášení EVL byl realizován stav zachycený v ÚPD a předměty ochrany již zmizely.
- Záměry v koncepčních materiálech jsou popsány jen velmi obecně. Ovšem s touto možností metodika hodnocení počítá a nutnost naturového hodnocení se přesouvá do jednotlivých schvalovacích procesů pro dílčí záměry.

Závěr

Natura 2000 se od doby terénního mapování biotopů, výběru území vhodných k navržení do národního seznamu a následné implementace evropských směrnic do národní legislativy dostala do běžného života – přinejmenším běžného „pracovního“ života orgánů ochrany přírody, odborných institucí, občanských sdružení, ale i investorů a další zainteresované veřejnosti. Bez ohledu na stávající praxi ochrany přírody tak nově vznikla potřeba hodnotit možné vlivy záměrů a koncepčních materiálů na předměty ochrany lokality soustavy Natura 2000. Postupně byl pro tento účel vytvořen metodický postup, pomocí kterého autorizované osoby hodnotí konkrétní situace možných střetů. Předložený článek přináší krátké shrnutí tohoto období a s odstupem doby se věnuje i některým živým či problémovým oblastem této problematiky. Je evidentní, že kvůli dynamice přírodních procesů a specifice konkrétních záměrů není možné metodicky postihnout všechny nastalé kombinace faktorů. Proto je obzvláště vhodná a nutná diskuze jak odborníků, tak i širší odborné či dotčené veřejnosti.

Seznam použité literatury

- ANONYMUS, 1992: Zákon o ochraně přírody a krajiny č.114/1992 Sb., v platném znění.
ANONYMUS, 2001: Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí č.100/2001 Sb., v platném znění.

ANONYMUS, 2007: Metodický pokyn Odboru mezinárodní ochrany biodiverzity MŽP ČR k hodnocení významnosti vlivů podle § 45i ZOPK. Věstníku MŽP ČR, roč. XVII, částka 11.

HOŠEK et al., 2010: Doplnění národního seznamu evropsky významných lokalit pro kontinentální biogeografickou oblast. Ochrana přírody 65/1.

CHVOJKOVÁ et al., 2009: Příručka k hodnocení významnosti vlivů na předměty ochrany. Občanské sdružení Ametyst pro MŽP ČR Praha.

CHVOJKOVÁ E. et VOLF O., 2009: Aktualizace metodiky hodnocení vlivů podle § 45i zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění. Občanské sdružení Ametyst pro MŽP ČR Praha.

Internetové zdroje

www.nature.cz

www.mzp.cz

www.ametyst21.cz

VYBRANÉ ASPEKTY ORGANIZACE VÝKONU STÁTNÍ SPRÁVY V OBLASTI INTEGROVANÉ PREVENCE NA KRAJSKÉM ÚŘADU

Milan Hůla, Tomáš Morávek

*Ing. Mgr. Milan Hůla, IPPC specializace – velkochovy prasat a drůbeže, zpracovatelský průmysl (potravinářství a krmivářství)
Krajský úřad Královéhradeckého kraje
Odbor životního prostředí a zemědělství oddělení EIA a IPPC
Pivovarské nám. 1245/2, 500 03 Hradec Králové 3
tel.: 495 817 424, e-mail: mhula@kr-kralovehradecky.cz*

*Ing. Tomáš Morávek, IPPC specializace – nakládání s odpady (skládkování), energetika, povrchové úpravy kovů a plastů (chemický a strojírenský průmysl)
Krajský úřad Královéhradeckého kraje
Odbor životního prostředí a zemědělství oddělení EIA a IPPC
Pivovarské nám. 1245/2, 500 03 Hradec Králové 3
tel.: 495 817 425, e-mail: tmoravek@kr-kralovehradecky.cz*

Úvod

Výkon státní správy v oblasti integrované prevence byl svěřen do působnosti krajského úřadu zákonem č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci, který vešel v účinnost k 1. lednu 2003. Krajské úřady tím byly postaveny do zcela nové role výkonu státní správy v oblasti ochrany životního prostředí. Z hlediska působnosti zákona o integrované prevenci se tak jejich hlavní náplní práce stalo vydávání integrovaného povolení pro jednotlivá zařízení, která zákon o integrované prevenci definuje v příloze 1 v rámci tzv. kategorií průmyslových činností („významní znečišťovatelé životního prostředí“). Tato zařízení byla zákonem o integrované prevenci (§ 42 a násl.) rozdělena dle data uvedení do provozu do dvou skupin, tj. na stávající (již provozovaná) zařízení a na nově vzniklá/vznikající (doposud neprovozovaná), přičemž povinnost mít vydané integrované povolení pro stávající zařízení byla zákonem stanovena do 30. října 2007. Krajské úřady i provozovatelé tak měli necelých 5 let na to, aby výše uvedenou zákonnou lhůtu dodrželi. Proto se krajské úřady hned v úvodu své působnosti v oblasti integrované prevence zaměřily právě na stávající zařízení, která tvořila (a stále tvoří) většinu ze všech zařízení provozovaných na základě vydaného integrovaného povolení. Kromě vydávání „nových“ integrovaných povolení navíc průběžně docházelo ke změnám již vydaných integrovaných povolení, ať to bylo v důsledku změny legislativy anebo změny v provozu zařízení, což znamenalo (či stále znamená) další personálně organizační zátěž pro krajské úřady. Krajské úřady, resp. odborní referenti na odboru životního prostředí, se proto v této souvislosti stále snaží najít nejvhodnější řešení, jak co možná nejefektivněji zajistit výkon státní správy v oblasti integrované prevence.

Krajské úřady – organizace práce

Integrovaná prevence v sobě zahrnuje komplexní řešení ochrany životního prostředí v jednotlivých zařízeních, proto s sebou přináší nejen jeden problém při výkonu státní správy a zároveň také různá řešení organizace práce při vydávání integrovaných povolení nebo jejich změn. Integrované povolení mimo jiné řeší ochranu několika složek životního prostředí (ochranu vod, ochranu ovzduší a nakládání s odpady) a naplňuje tak svým charakterem především technickou ochranu životního prostředí, která vychází z tzv. složkové legislativy (zákon č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší; zákon č. 254/2001 Sb., o vodách; zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech, včetně prováděcích právních předpisů). Krajský úřad stanovuje v integrovaném povolení závazné podmínky provozu zařízení kompilací výše uvedených složkové legislativy a zákona o integrované prevenci. A právě proto, že se jedná o takto komplexní a zároveň komplikované povolení, dostaly se všechny krajské úřady v oblasti integrované prevence před otázku (a některé před ní stále stojí), jakým způsobem co nejefektivněji řešit naplnění agendy v oblasti integrované prevence. Jednotlivé krajské úřady tak dospěly k různým modelům řešení organizace práce v oblasti integrované prevence.

Model „Pošták“

Na jedné straně se na krajských úřadech objevil model organizace práce poměrně složitých a časově náročných procesních postupů napříč celým odborem životního prostředí, prostřednictvím kterých velice úzce specializovaní referenti, zejména s ohledem na složkovou legislativu v ochranně ovzduší, v ochraně vod a při nakládání s odpady, vypracovávají tzv. „složkové“ podklady, které pak od nich přebírají jiní referenti úzce specializovaní pouze na agendu integrované prevence často bez další přidané hodnoty, aby tyto podklady pouze zkompilevali a vypracovali na jejich základě integrované povolení (či jeho změnu), resp. závazné podmínky provozu zařízení. Tento model, resp. referent vykonávající správu v oblasti integrované prevence, se začal žargonem IPPC zjednodušeně označovat názvem „Pošták“. Nespornou výhodou tohoto modelu je skutečnost, že plně využívá odbornosti a zkušeností jednotlivých referentů specializovaných pouze na jednu ze složek životního prostředí (voda, ovzduší, odpady). Nevýhody tohoto modelu práce však jednoznačně převažují. Nejvýznamnější z nich je organizační, procesní i časová náročnost získávání vyjádření k žádosti o integrované povolení (popř. k jeho změně) od jednotlivých referentů zabývajících se pouze jednou ze složek životního prostředí a v důsledku toho dochází navíc k velmi složité komunikaci nejen uvnitř úřadu, ale i navenek při komunikaci s ostatními orgány veřejné správy a zejména pak s žadateli (provozovateli zařízení), kteří jsou tímto postupem nezdědka nadměrně zatěžováni. Kromě toho se také často vytrácí komplexní pohled „složkových“ re-

ferentů na potenciální vlivy zařízení na životní prostředí i na provázanost jednotlivých složek v ochraně životního prostředí, nehledě na rozdělení zodpovědnosti mezi několik úředníků. Proto se tento model do značné míry jeví jako málo efektivní.

Model „Guru“

Na druhé straně se však také objevil model organizace práce, který tyto poměrně složité a časově náročné postupy i komunikaci zjednodušuje, až eliminuje tím, že se vypracování integrovaného povolení včetně závazných podmínek provozu zařízení věnuje pouze jeden odborný referent, který svojí odborností, znalostmi i schopnostmi dokáže plně obsáhnout celou šíři povoloovacího procesu na úrovni všech tří složek (voda, ovzduší, odpady) i integrované prevence. Tento model, resp. odborný referent vykonávající správu v oblasti integrované prevence, se začal žargonem IPPC zjednodušeně označovat názvem „Guru“ (též „Supermozek“). Velikou výhodou tohoto modelu jsou zejména vysoké nároky na výkon státní správy v oblasti integrované prevence kladené na jednoho odborného referenta. Nevýhodou je zejména to, že takový odborný referent musí mít, popř. musí získat, vysoký stupeň vzdělání, odbornost a znalosti legislativy. Takové požadavky s sebou samozřejmě nesou adekvátně vysoké finanční náklady na odbornou specializaci, zvláštní odborné způsobilosti či školení, jakož i vysoké mzdové ohodnocení takového zaměstnance. Nesporně velikou výhodou tohoto modelu je však skutečnost, že se takový odborný referent výborně orientuje v tzv. složkové legislativě (ochrana vod, ovzduší a nakládání s odpady). Na základě výše uvedených předpokladů je proto schopen vydávat integrovaná povolení i jejich změny zcela samostatně, aniž by musel vyžadovat vyjádření od specializovaných referentů, kteří se zabývají pouze jednou ze složek životního prostředí. Díky tomu dochází k velmi jednoduché komunikaci nejen uvnitř úřadu, ale i navenek, zejména pak s žadateli, tj. provozovateli zařízení. Odborný referent tak poskytuje vysoce kvalifikované a komplexní služby nejen žadateli (klientovi, provozovateli zařízení), ale i ostatním orgánům veřejné správy. Proto se tento model jeví jako vysoce efektivní. Dlužno však dodat, že naprosto „čistý“ model „Guru“ se v praxi vyskytuje jen zřídka, daleko častěji se v praxi objevuje kombinace obou výše uvedených modelů, popř. jejich modifikace.

Smišený model

Kromě těchto dvou krajních modelů se objevily rovněž modely smíšené, které se blíží více či méně k jednomu nebo k druhému výše uvedenému modelu organizace práce. Například jeden úředník vykonává jednu specializaci na složkovou působnost (voda nebo ovzduší či odpady) a k tomu vydává „navíc“ ještě integrovaná povolení prostřednictvím modelu „Pošťák“, popř. vydává integrovaná povolení týkající se jen jeho složkové působnosti (např. vydávání souhlasů pro zařízení k nakládání s odpady a povolování skládek odpadu v rámci integrované prevence). V jiných případech zase došlo ke specializaci jednotlivých odborných referentů, kteří samostatně vydávají integrovaná povolení, avšak již s určitým zaměřením, např. pouze pro slévárny, či pouze pro zemědělské podniky, nebo pouze pro chemický průmysl, či pouze pro skládky, apod. – jedná se o specializovaný model „Guru“. Každý z výše uvedených smíšených

modelů organizace práce včetně jejich modifikací s sebou nese určité výhody, ale také nevýhody, ať je to v rovině odborné, organizační či procesní uvnitř i navenek úřadu, bližší rozbor by si však zasloužil samostatný článek.

Závěrem

Výše uvedený výčet modelů organizace práce v oblasti integrované prevence není vyčerpávající ani konečný. Je tedy pravděpodobné, že se do budoucna budou objevovat modely zcela nové. Naším společným zájmem by však mělo být zejména to, aby se v praxi uplatňovaly modely organizace práce, které jsou vysoce efektivní. Při zavádění jednotlivých modelů organizace práce do praxe bychom proto měli hledat právě taková řešení (organizačně, časově, procesně, ekonomicky či personálně), která jsou nejen ku prospěchu státu a kraje, ale rovněž berou na zřetel zájmy a požadavky žadatele („klienta“, provozovatele zařízení). Návodem by pro nás mělo být co možná nejrychlejší a nejjednodušší řízení, které je pro žadatele nejméně zatěžující. Do jaké míry se nám to daří, popř. bude dařit, nám napoví právě praxe výkonu státní správy v oblasti integrované prevence a případná širší diskuse nad tématem zajištění organizace práce v této oblasti ochrany životního prostředí.

INFORMACE O POKRAČOVÁNÍ REVIZE BREFU „BĚŽNÉ ČIŠTĚNÍ ODPADNÍCH VOD A ODPADNÍCH PLYNŮ/SYSTÉMY MANAGEMENTU V CHEMICKÉM PRŮMYSLU“

Jana Brabencová

Ing. Jana Brabencová

*CENIA, česká informační agentura životního prostředí,
Úsek technické ochrany životního prostředí,
Litevská 8, 100 05 Praha 10
e-mail: jana.brabencova@cenia.cz*

Abstract

This article gives the information on main activities under ongoing revision of the Reference Document on Best Available Techniques in Common Waste Water and Waste Gas Treatment/ Management Systems in the Chemical Sector during last two years.

Klíčová slova: revize, CWW BREF, centrální čistírny odpadních vod (CČOV), technická pracovní skupina, TWG, TPS, BAT, IPPC

Úvod

Ve čtvrtém čísle časopisu EIA SEA IPPC, ročník XIII, z října 2008, jsme Vás informovali o probíhající revizi referenčního dokumentu o nejlepších dostupných technikách (BAT) pro oblast běžného čištění odpadních vod a odpadních plynů a systémy managementu v chemickém průmyslu, tzv. CWW BREFu (z anglického „Reference Document on Best Available Techniques in Common Waste Water and Waste Gas Treatment / Management Systems in the Chemical Sector“), která začala na konci roku 2007. V tomto článku bychom vás rádi informovali o dalších hlavních aktivitách, které v rámci revize uvedeného BREFu proběhly za poslední necelé dva roky.

Sběr informací

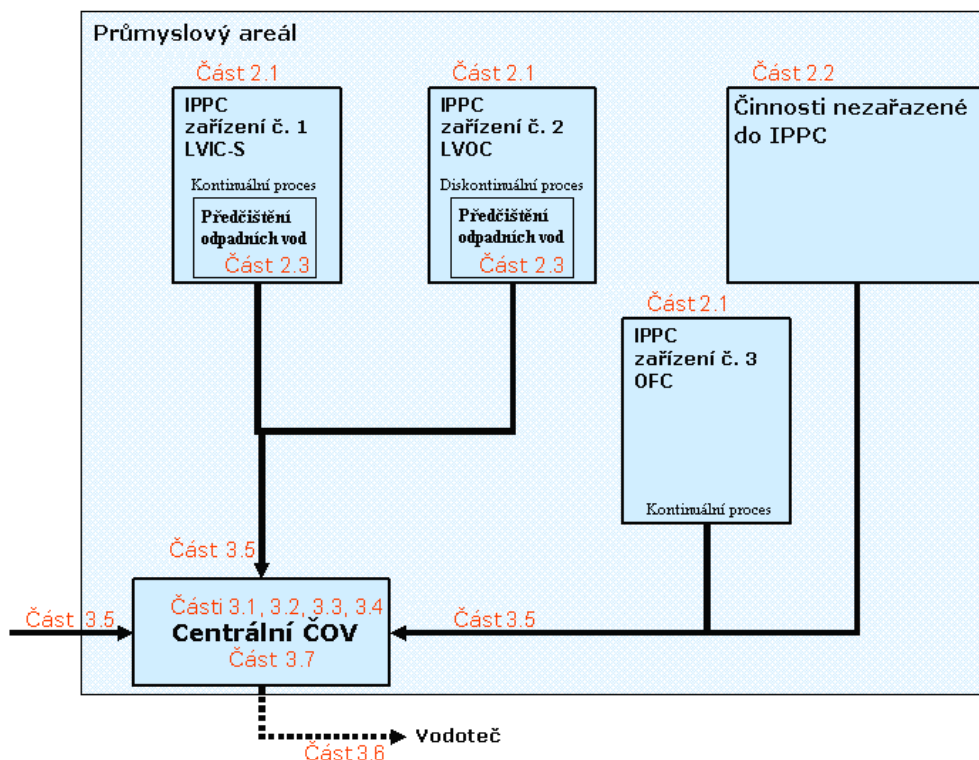
Revize CWW BREFu, podobně jako dalších referenčních dokumentů o BAT, podstatnou měrou závisí na informacích z dané oblasti, vycházejících zejména z praxe s provozováním odvětvově souvisejících zařízení. Sběr potřebných informací je tedy jednou ze zásadních činností (vedle důkladné analýzy získaných informací a věcné odborné diskuse nad návrhy parametrů BAT vycházejících ze závěrů provedené analýzy), které ovlivňují kvalitu a použitelnost výsledné zveřejněné verze BREFu.

Protože byla členy mezinárodní technické pracovní skupiny pro revizi CWW BREFu dohodnuta zásadní změna spočívající v rozšíření do-

kumentu o informace a parametry BAT týkající se provozování tzv. centrálních čistíren odpadních vod (CČOV), v nichž je nakládáno s odpadními vodami z více zdrojů v průmyslových areálech (viz obr. 1), bylo nutné získat dostatečné množství relevantních informací. Evropská kancelář pro IPPC (EIPPCB – European IPPC Bureau) pro tento účel vytvořila podrobný dotazník, který bylo nutné distribuovat mezi provozovatele vytípaných CČOV.

V České republice bylo prostřednictvím národní technické pracovní skupiny (TPS) pro nakládání s odpadními vodami a plyny vytípano a osloveno za účelem vyplnění dotazníku deset provozovatelů CČOV ve velkých průmyslových areálech. Pět provozovatelů dotazník vyplnilo, tři dotazníky byly vybrány jako reprezentativní, přeloženy a vloženy do mezinárodního informačního systému výměny informací o BAT (BATIS), jehož provoz zajišťuje EIPPCB.

Celkem EIPPCB obdržela přes 50 vyplněných dotazníků o CČOV provozovaných v Evropské unii, v současné době probíhá jejich analýza. Za tímto účelem EIPPCB zřídila v rámci mezinárodní technické pracovní skupiny (TWG) podskupinu pro analýzu dotazníků, jejíž členové se v letošním roce již dvakrát sešli. Z prováděné analýzy několikrát vyplynula nutnost upřesnění, oprav či doplnění dat v zaslaných dotaznících, což neminulo ani českou stranu. Spolupráce se zpracovateli dotazníků je v České republice naštěstí velmi dobrá, přestože veškeré činnosti probíhají na dobrovolné bázi. Proto se podařilo všechny dotazy EIPPCB zodpovědět.

Obr. 1: Příklad zdrojů a toků odpadních vod do CČOV

Kromě dat z provozů CČOV je pro revizi CWW BREFu nutná řada dalších informací, od údajů týkajících se některých technik, které chybí již ve staré verzi BREFu, po informace o tzv. nových, resp. nově vyvíjených technikách. Mnoho údajů bylo dodáno, ale řada jich stále chybí, zejm. ekonomická a provozní data, informace o tzv. mezisložkových vlivech apod.

První návrh revidované verze

Zatímco členové TWG zajišťovali sběr informací, EIIPCB pracovala na změně struktury CWW BREFu, doplnění informací z dostupných zdrojů, zejm. obecných informací ze souvisejících BREFů pro chemický průmysl, a přípravě návrhu revidované verze dokumentu. Po několika pracovních verzích zveřejnila EIIPCB v říjnu 2009 v BATIS první oficiální verzi BREFu, která ještě neobsahuje kapitoly o BAT a další závěry. Členové TWG měli necelé dva měsíce na připomínkování, přičemž veškeré dokumenty a připomínky jsou soustředovány v BATIS, všichni členové TWG tak mají možnost seznámit se s komentáři svých kolegů.

Nová struktura dokumentu obsahuje kromě obvyklých úvodních a závěrečných kapitol a kapitol s obecnými informacemi o daném odvětví následující kapitoly (2 až 6): Spotřební a emisní úrovně provozů CČOV, Obecné techniky uvažované při stanovení BAT, Nejlepší dostupné techniky, Nově vyvíjené techniky a Závěrečné poznámky.

Plán dalších činností

Vzhledem k velkému množství získaných dat a připomínek k prvnímu návrhu revidované verze CWW BREFu, které je potřeba důkladně zanalyzovat, se celý proces revize BREFu prodlužuje. Termín původně plánovaného vydání druhého návrhu dokumentu, s kapitolou o BAT, před létem 2010 se posouvá na konec roku. Předtím EIIPCB ještě musí dokončit probíhající analýzy dotazníků a připomínek, zapracovat do dokumentu závěry vyplývající z analýz a navrhnout kapitolu o BAT.

Následně budou mít členové TWG opět zhruba 2 měsíce na připomínkování a za další 2 až 3 měsíce by mělo proběhnout konečné jednání členů TWG nad revizí CWW BREFu, z něhož by měly vzejít závěry pro konečnou verzi. Tu by pak EIIPCB měla vydat do 1 až 2 měsíců. Předpokládané ukončení revize BREFu je tedy odhadováno na podzim příštího roku.

Postřehy z procesu revize CWW BREFu

V rámci členství v TWG jsem se osobně přesvědčila o velice profesionálním a zodpovědném přístupu k práci ze strany zástupců řady členských států Evropské unie, kvalitní přípravě pracovních dokumentů a organizačně dobře zvládnutým jednáním ze strany EIIPCB i patrné snaze neupozadit kvalitu práce před plněním původně plánovaných termínů. Patrný je také rozdíl v přístupu různých členských států k možnosti ovlivnit podobu referenčních dokumentů. Zejména zástupci Německa, Francie, Belgie a Rady evropského chemického průmyslu (CEFIC) jsou v rámci revize BREFu velmi aktivní, některé evropské státy se naopak do revize BREFu téměř nezapojují. Důvodem je jistě řada faktorů, nejpodstatnějšími jsou pravděpodobně rozdíly ve financování, politice ochrany životního prostředí a řízení státní správy.

Závěr

Během dosavadní práce na revizi CWW BREFu bylo potvrzeno, že se jedná o časově a odborně velmi náročný proces. Množství dat a informací, které se podařilo nashromáždit, bylo, resp. je třeba setřídít, zanalyzovat, ze zjištění vyvodit závěry, navrhnout nové znění některých kapitol BREFu, zejména pak kapitoly o BAT. S množstvím dokumentů a informací se členové TWG musí seznámit, odpřipomínkovat, nejlépe ve spolupráci s odborníky národních TPS. Připomínky je následně třeba zohlednit při přípravě konečné verze BREFu, kterou bude nutné projednat v širším plénu při závěrečném mítinku TWG.

Princip dobrovolnosti, na němž stojí dosavadní spolupráce členských států při revizi referenčních dokumentů, a samofinancování práce zástupců členských států ze strany jednotlivých států navíc nevytváří optimální podmínky pro zajištění veškerých potřebných informací napříč celou Evropskou unií. Výsledná podoba BREFu tedy značně závisí na míře zapojení členů TWG, jejich odborném zázemí, finančních a časových možnostech organizací, pro které pracují.

Jisté změny v přístupu k BAT a BREF přináší nová směrnice o průmyslových emisích, která byla 7. 7. 2010 schválena plénem Evropského parlamentu. Budoucnost tedy ukáže, zda nová směrnice přispěje ke zefektivnění procesu IPPC, včetně revizí referenčních dokumentů o BAT, a zajištění vysoké úrovně ochrany životního prostředí jako celku.

TOXICS RELEASE INVENTORY – PRVNÍ REGISTR ZNEČIŠŤOVÁNÍ

Jan Maršák

Ing. Bc. Jan Maršák, PhD.

Ředitel odboru

Odbor integrované prevence a IRZ

Ministerstvo životního prostředí

Vršovická 65

100 10 Praha 10

Abstract

Toxics Release Inventory (TRI) is a publicly available US EPA database that contains information on toxic chemical releases and waste management activities reported annually by certain industries. TRI was established in 1986 under Emergency Planning and Community Right to Know Act (EPCRA). The first reporting year was 1987. The goal of TRI is to provide public with information about toxic chemical releases and waste management activities and to support informed decision making at all levels by industry, government, non-governmental organizations, and the public.

Klíčová slova: *Toxics Release Inventory, US EPA, právo vědět, PRTR.*

Úvod

V továrně na pesticidy společnosti Union Carbide India v indickém městě Bhopál se v roce 1984 odehrála největší chemická havárie 20. století. Uniklo zde až 30 tun metylizokyanátu¹ ze zásobníku, který způsobil množství smrtelných otrav obyvatelstva. Havárie si okamžitě vyžádala několik tisíc lidských obětí². Rozsah bhopálské katastrofy (a rovněž nehoda podniku stejné společnosti v Západní Virginii) vedl k eskalaci snah o prevenci takových havárií. Zároveň byly formulovány nároky veřejnosti na dostupné informace o znečišťování životního prostředí (*right-to-know*).

V USA bylo odpovědí na uvedené požadavky přijetí zákona o havarijním plánování a právu veřejnosti na informace (*Emergency Planning and Community Right to Know Act - EPCRA*) v říjnu 1986 a zákona o prevenci znečištění (*Pollution Prevention Act - PPA*) v listopadu 1990. Primárním cílem těchto právních předpisů bylo poskytnout veřejnosti informace o znečišťujících látkách vypouštěných do životního prostředí (US EPA 1990).

Zmíněné zákony umožnily vznik prvního skutečného registru úniků a přenosů toxických látek Toxics Release Inventory (TRI) a uložily průmyslovým podnikům pravidelně ohlašovat informace o únicích a přenosech chemických látek (US EPA 2003). TRI provozuje od založení Agentura pro ochranu životního prostředí USA (*United States Environmental Protection Agency - US EPA*). TRI se stal prvním veřejně pří-

stupným registrem úniků a přenosů znečišťujících látek (*Pollutant Release and Transfer Register – PRTR*).

Struktura TRI

V TRI se sledují úniky látek do ovzduší, vody a půdy. Dále přenosy chemických látek v odpadech a odpadních vodách. Jsou sledovány chemická individua, ale rovněž i skupiny látek. V prvním ohlašovacím roce (1987) bylo v registru sledováno 296 látek. Postupně počet narůstal, přičemž nejdůležitější změny nastaly v roce 1994, kdy bylo přidáno dalších 286 látek³ (Kerret-Gray 2007).

Stávající seznam znečišťujících látek obsahuje 581 evidovaných individuálních chemických látek a dále 30 skupin chemických látek (zahrnující 3 omezené kategorie obsahující 58 látek). Pokud by se sečetly všechny chemické látky a skupiny látek dohromady, lze dospět k číslu 666 (= 581+27+58).

US EPA zavedla transparentní proces hodnocení parametrů TRI (zahrnuté látky, činnosti, ohlašované údaje, ohlašovací prahy a další). Ten zahrnuje zejména strukturovaný dialog se zainteresovanými osobami (*stakeholders*) a zveřejnění důležitých podkladů pro veřejnost s možností zaslání připomínek. Dochází tak k pravidelnému přezkumu seznamu již sledovaných látek a zároveň jsou navrhovány nové látky pro zařazení na seznam.

Činnosti dotčené ohlašováním byly do roku 2006 určeny pomocí kódů **SIC** (*Standard Industrial Classification*)⁴, které byly následně nahrazeny kódy **NAICS** (*North American Industry Classification System*)⁵. Obě klasifikace jsou využívány k jednoznačné číselné identifikaci ekonomických činností. Jedná se o činnosti souhrnně uvedené v tabulce 1.

Ohlašovací povinnost

Provozovny musí ohlašovat úniky a přenosy, pokud:

- 1) mají 10 a více zaměstnanců na plný úvazek (či ekvivalentní počet hodin – přibližně 20 000 hodin a více),
- 2) provozují činnost s příslušným kódem NAICS a
- 3) překročí jakýkoli práh (v kg/rok) pro výrobu, zpracování nebo použití znečišťující látky (*manufacturing, processing, using – MPU*).

Z uvedeného lze dovodit, že přístup k identifikaci povinných subjektů je v USA odlišný od způsobu, který je aplikován v rámci EU. Do Evropského registru úniků a přenosů znečišťujících látek (E-PRTR) má povinnost ohlásit provozovna v případě, že je v ní vykonávána činnost podle přílohy I nařízení o E-PRTR a dochází k překročení ohlašovacích prahů pro znečišťující látky a odpady. Do TRI ohlašuje provozovna v případě překročení prahu pro počet zaměstnanců a prahu pro výrobu, zpracování nebo použití znečišťující látky. Oba přístupy nelze kombinovat.

1 Metylizokyanát je vysoce toxická kapalina, která reaguje s vodou prostřednictvím exotermické reakce. Chemický vzorec této nebezpečné chemické látky je CH₃NCO (MÍKA 2003). Další informace jsou např. http://en.wikipedia.org/wiki/Methyl_isocyanate.

2 Uváděné počty obětí se podle různých zdrojů odlišují – srov. <http://archiv.greenpeace.cz/bhopal/fakta.html>, http://en.wikipedia.org/wiki/Bhopal_disaster nebo <http://www.bhopal.org/>.

3 http://www.epa.gov/tri/archive/dialogues/natdiagphase1_0ct02/phase2/chemicalexpfrule.pdf.

4 http://www.osha.gov/pls/imis/sic_manual.html.

5 <http://www.census.gov/eos/www/naics/>.

Forma a způsob ohlašování

Ohlašovací proces je umožněn provozovatelům on-line prostřednictvím aplikace TRI-MEweb⁶ a centrální elektronické stránky pro ohlašování (Central Data Exchange – CDX), nebo papírovou formou (nejméně preferovaný postup). Aplikace TRI-MEweb produkuje hlášení ve formátu XML a umožňuje použití validních hlášení vytvořených v jiných aplikacích (tzv. „software třetích stran“). Provozovatelé mohou aplikaci využít i při opravách svých hlášení.

Webové stránky TRI

Webové stránky TRI se nacházejí na <http://www.epa.gov/tri>. Poskytují obvyklé informace pro veřejnost i provozovatele, kteří musejí plnit ohlašovací povinnost do registru.

US EPA je aktivní v tvorbě aplikací sloužících k lepšímu využívání dat z registru (viz tabulka 2). Zcela novou pomůckou pro uživatele registru je „My RTK“, což je aplikace

⁶ <http://www.epa.gov/tri/report/software/trimeweb/index.htm>

⁷ O 5% méně provozoven než za rok 2007. Pokračoval tedy mírně klesající trend předchozích let.

⁸ Někteří autoři tento údaj nepovažují za zcela vypovídající o reálném snížení znečištění. Část redukce podle nich připadá na změny výpočtů nebo metod zjišťování znečišťujících látek (viz KOEHLER-SPENGLER 2007).

pro mobilní telefony, umožňující okamžitý přístup do registru a zobrazení informací o provozovnách v blízké vzdálenosti od lokality, kde se tazatel nachází. Aplikace nabízí možnost získat poznatky o tom, zda je daná provozovna provozována v souladu s platnou legislativou.

Závěr

Toxics Release Inventory úspěšně funguje v USA již přes 20 let. Počet sledovaných látek v TRI se od počátku více než zdvojnásobil. Nyní se v registru sleduje více než 600 látek. Rovněž počet sledovaných průmyslových činností výrazně vzrostl. Do registru ohlašuje přes 20 000 provozoven. Za rok 2008 ohlašovalo 21 695 provozoven⁷ (US EPA 2009). Fungování TRI má za následek nejen zlepšení přístupnosti informací, ale i přímou redukci znečištění. US EPA odhaduje, že zavedení TRI umožnilo snížit úniky některých sledovaných toxických látek mezi lety 1988 – 1999 o 45,5%⁸ (CAÑÓN-DE-FRANCIA 2008).

TRI je nejobsáhlejší registr znečišťování vedený v současnosti. Na základě úspěšného zavedení registru byly postupně realizovány obdobné projekty v dalších zemích (Kanada, Austrálie, země EU včetně ČR atd.).

NAICS code	NAICS Title
Original industry covered under original EPCRA legislation	
11	Agriculture, Forestry, Fishing and Hunting (with exceptions)
21	Mining, Quarrying, and Oil and Gas Extraction (with exceptions)
31-33	Manufacturing (with exceptions)
48-49	Transportation and Warehousing (with exceptions)
51	Information (with exceptions)
54	Professional, Scientific, and Technical Services
81	Other Services (except Public Administration)
New Industries Reporting to TRI as of the 1998 Reporting Year	
21	Mining, Quarrying, and Oil and Gas Extraction (none exceptions)
22	Utilities (with exceptions)
42	Wholesale Trade (non exceptions)
56	Administrative and Support and Waste Management and Remediation Services (with exceptions)

Tab. 1: Činnosti sledované v TRI

Název aplikace	Účel
TRI Explorer	Webová aplikace určená pro vyhledávání informací přímo na stránkách TRI. Poskytuje možnost zadání řady parametrů na jejichž základě mohou být data tříděna.
TRI.net	Aplikace pro analýzu informací v TRI.
My RTK	Nová aplikace zveřejněná v roce 2010. Umožňuje prohlížení dat prostřednictvím mobilních telefonů. Na základě určení polohy uživatele aplikace vyhledá v blízkém okolí provozovny ohlašující do TRI. Aplikace umožňuje porovnávat a vyhodnocovat ohlášené údaje mezi různými provozovnami a sektory, obsahuje informace o zdravotních účincích vypouštěných emisí a rovněž o plnění povinností vyplývajících z další legislativy v oblasti ŽP.
TRI - CHIP	Databáze s informacemi o nebezpečných vlastnostech, toxicitě, zdravotních účincích a dalších vlivech znečišťujících látek v TRI. Poskytuje informace z celé řady relevantních zdrojů.
Envirofacts	Databáze EPA integrující mnoho zdrojů informací o životním prostředí (mimo jiné i TRI).
TRI Threshold Determination Tool	Nástroj pro provozovatele. Pomáhá ke zjištění zda vzniká provozovateli povinnost ohlašovat informace do TRI.
TRI-MEweb	On-line ohlašovací aplikace pro provozovatele.

Tab. 2: Elektronické nástroje a aplikace pro uživatele TRI

Použité zdroje

- MIKA, O. (2003): Chemická havárie v Bhopálu 1984 (Stručná případová studie). VII. ročník Mezinárodní konference medicíny katastrof. Zlín 23.-25.6.2003. On-line (http://www.egozlin.cz/upload.cs/b/b42a3244_0_mika_isatech_brno_2003.pdf.) Ověřeno k 21.7.2010.
- US EPA (1990): *Toxics in the Community. National and Local Perspectives. The 1988 Toxics Release Inventory National Report*. U.S. Environmental Protection Agency, Washington, DC., September 1990.
- US EPA (2000): *1998 Toxics Release Inventory Data Release Report*. U.S. Environmental Protection Agency, Washington, DC., September 2000.
- US EPA (2003): *How are the Toxics Release Inventory Data Used – government, business, academic and citizen uses*. U.S. Environmental Protection Agency, Washington, DC., May 2003. On-line (http://www.epa.gov/tri/guide_docs/pdf/2003/2003_datausepaper.pdf).
- US EPA TRI website - <http://www.epa.gov/tri>
- US EPA (2009): *2008 Toxics Release Inventory National Analysis*. U.S. Environmental Protection Agency, Washington, DC., December 2009. On-line (http://www.epa.gov/tri/tridata/tri08/national_analysis/brochure/tri_brochure_2008_F.pdf).
- KERRET, D. – GRAY, G.M. (2007): *What Do We Learn from Emissions Reporting? Analytical Considerations and Comparison of Pollutant Release and Transfer Registers in the United States, Canada, England, and Australia*. Risk Analysis, Vol. 27, No. 1, 2007, pp. 203-223.
- CAÑÓN-DE-FRANCIA, J. - GARCÉS-AYERBE, C. - RAMÍREZ-ALESÓN, M. (2008): *Analysis of the effectiveness of the first European Pollutant Emission Register (EPER)*. Ecological Economics, No. 67, p. 83-92.
- KOEHLER, D. A. – SPENGLER, J. D. (2007): *The toxic release inventory: Fact or fiction? A case study of the primary aluminium industry*. Journal of Environmental Management, 85, pp. 296-307.
- Kolektiv autorů: *Integrovaný registr znečišťování - Souhrnná zpráva za rok 2006*. MŽP ČR, Praha, 2008. ISBN 978-80-7212-486-2.
- Kolektiv autorů: *Integrovaný registr znečišťování - Souhrnná zpráva za rok 2007*. MŽP ČR, Praha, 2009. ISBN 978-80-7212-519-9.
- United Nations Economic Commission for Europe: *Guidance on Implementation of the Protocol on Pollutant Release and Transfer Registers*, New York and Geneva, 2007.

PROTOKOL O STRATEGICKÉM POSUZOVÁNÍ VLIVŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ VSTOUPIL V PLATNOST

Nick Bonvoisin

Nick Bonvoisin

tajemník Espoo úmluvy v sídle EHK OSN (angl. UNECE) v Ženevě:

Secretary to the Espoo Convention

Convention on Environmental Impact Assessment in a Transboundary Context (Espoo, 1991)

Environment, Housing and Land Management Division, United Nations Economic Commission for Europe, UNECE/EHLM, Palais des Nations, CH-1211 Geneva 10, Switzerland

Protokol o strategickém posuzování vlivů na životní prostředí k Úmluvě EHK OSN z Espoo, který byl v květnu 2003 podepsán v ukrajinském Kyjevě 35 vládami a Evropským společenstvím, vstoupil v platnost dne 11. července 2010, tedy následně po estonské ratifikaci, která byla uložena u generálního tajemníka OSN dne 12. dubna. Estonsko se přistoupením k protokolu připojilo k 11 dalším členským státům Evropské unie, k Evropské unii jako organizaci, k Albánii, Chorvatsku, Černé Hoře a Norsku. Protokol ratifikovalo i Slovinsko.

Nová mezinárodní smlouva má zajistit informovanost o environmentálních úvahách a jejich začleňování do strategického rozhodování vlád na podporu udržitelného rozvoje šetrného k životnímu prostředí. Ján Kubiš, výkonný tajemník Evropské hospodářské komise OSN, označil tento nový akt mezinárodního práva jako akt, díky kterému se „ochrana životního prostředí stává nedílnou součástí procesu rozvoje“.

Strategické posuzování vlivů na životní prostředí je systematický a preventivní proces prováděný za účelem analýzy ekologických dopadů navrhovaných vládních plánů, programů a jiných strategií a dále za účelem integrace zjištěných poznatků do procesu rozhodování. Zahrnuje veřejnost a orgány působící v oblasti životního prostředí a zdravotnictví a dává jim možnost vyjádřit se k vládnímu plánování: odpovídající orgán je povinen zajistit informovanost veřejnosti a projednání záležitosti s dotýcnou veřejností, přičemž orgán přijímající rozhodnutí je povinen brát patřičný ohled na připomínky veřejnosti a orgánů působících v oblasti životního prostředí a zdravotnictví. Tato posuzování se nejčastěji provádějí v případech územního plánování na různých stupních správy, nacházejí však také uplatnění v případech plánů spadajících do jiných odvětví, které se týkají např. energie, vody, odpadů, dopravy, zemědělství a průmyslu.

Kupříkladu Černá Hora již protokol použila pro zlepšení jak vnitrostátního plánování obecně, tak zejména plánování rozvoje hydroenergetiky, který se pravděpodobně dotkne i sousední Albánie. Protokol vyžaduje posuzování plánů a programů bez ohledu na to, zda mohou mít vliv na jiné země.

Protokol dále podporuje využívání tohoto výkonného nástroje na vyšších úrovních rozhodování, kdy po vlá-

dách požaduje, aby se snažily posuzovat také své politické koncepce a právní předpisy. Stejně tak přináší právní základ pro účast zdravotnického sektoru na plánování rozvoje, kdy vůbec poprvé požaduje, aby byly při projednávání otázek plánování rozvoje vždy osloveny i orgány působící v oblasti zdravotnictví.

Nabytí platnosti protokolu bude prvním konkrétním krokem směrem k dosažení rozvojového cíle tisíciletí 7, a sice „zajistit udržitelný stav životního prostředí“, a jeho prvního dílčího cíle: „integrovat principy udržitelného rozvoje do politik a programů jednotlivých států a zabránit ztrátám přírodních zdrojů“.

Protokol, ač sjednaný členskými státy EHK OSN a podepsaný evropskými ministry životního prostředí, zůstane otevřen všem členským státům OSN, a to na základě souhlasu přijatého na zasedání stran protokolu, které se poprvé sejdou v červnu 2011. Tento orgán bude také definovat, jak bude mechanismus naplňování Úmluvy z Espoo, který je používán jejím implementačním výborem, rozšířen pro přezkoumávání, jak státy tento protokol dodržují.

Česká republika ratifikovala protokol dne 19. 7. 2005. Příslušným legislativním nástrojem je v České republice zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění pozdějších předpisů. Vstup protokolu v platnost nebude mít na českou legislativu žádný dopad.

Kompletní znění protokolu je k dispozici ve třech oficiálních jazycích EHK OSN (angličtině, francouzštině a ruštině), stejně jako ve dvou dalších oficiálních jazycích OSN (arabštině a španělštině) na adrese: http://www.unece.org/env/eia/sea_protocol.htm.

Bližší informace naleznete na adrese www.unece.org/env/sea, případně se obraťte na níže uvedenou osobu:

Pan Nick Bonvoisin

Tajemník pro Úmluvu z Espoo

(Secretary to the Espoo Convention)

Tel: +41 (0)22 917 1193

E-mail: eia.conv@unece.org

NOVÁ SMĚRNICE O PRŮMYSLOVÝCH EMISÍCH ODSOUHLASENA

Jan Slavík a Jan Maršák

*Ing. Jan Slavík, Ph.D., Ministerstvo životního prostředí
Ing. Jan Maršák, Ph.D., Ministerstvo životního prostředí
e-mail: jan_slavik@env.cz, jan_marsak@env.cz*

Abstract

The European Parliament approved the compromise version of amendments of the Industrial Emissions Directive on 7 July 2010. The new legislation will bring clearer rules on application of Best Available Techniques (BAT), improves level of protection of ground water and soil and harmonize the principles of environmental inspection for IPPC installations within EU. However, in application of BAT there is limited possibility of derogation due to technical reasons or local circumstances. Assessments must be provided to ensure the rules are not being circumvented without good justification. The Council will formally accept the text by the end of this year, after which Member States will be required to apply the directive in their national legislation.

Klíčová slova: IPPC, velká spalovací zařízení, směrnice o průmyslových emisích, znečišťování, ochrana životního prostředí, Evropská unie

Dne 7. 7. 2010 odhlasovalo plénum Evropského parlamentu kompromisní pozměňovací návrhy, které byly již dříve dohodnuty v rámci dialogu s členskými státy zastoupenými Radou. Jednání k návrhu směrnice o průmyslových emisích, který byl předložen Evropskou komisí v prosinci 2007, je tedy u konce. Nyní již proběhne pouze několik formálních kroků, jako je například konečné potvrzení Radou a kontrola textu ze strany právníků – lingvistů, a předpis bude zveřejněn v úředním věstníku Evropské unie. Zveřejnění se očekává koncem tohoto roku.

Ačkoliv se na počátku druhého čtení zdály pozice Evropského parlamentu a Rady vzdáleny, konečný kompromis, který vychází z politické shody Rady dosažené pod vedením Českého předsednictví v polovině roku 2009, byl podpořen velkou většinou poslanců napříč politickým spektrem. Při hlasování kompromisní text podpořilo 639 poslanců, 35 jich bylo proti a 10 se hlasování zdrželo. Před vlastním hlasováním parlamentu jednala 18. 6. 2010 o kompromisním znění také Rada, kdy byl text akceptován všemi členskými zeměmi, pouze Německo (a možná i Itálie) hodlá připojit k finálnímu kompromisnímu textu svoji deklaraci. Dohodu s Evropským parlamentem v podobě projednávaného kompromisního textu podpořila i Evropská komise.

Z výše uvedeného je zřejmé, že konečný text směrnice o průmyslových emisích je široce akceptovaný kompromis jak mezi členskými státy, tak mezi frakcemi Evropského parlamentu. Jeho podoba zajišťuje vysokou úroveň ochra-

ny životního prostředí a zdraví a zároveň respektuje legitimní zájmy průmyslu. Výsledný text významně posiluje roli nejlepších dostupných technik (BAT), nicméně umožňuje ve vymezených případech transparentní udělování výjimek, pokud tím nedojde k ohrožení místních podmínek životního prostředí. Energetický průmysl může využít při přechodu na zpřísněné emisní limity několika časově omezených flexibilních mechanismů.

Nová směrnice kromě výše uvedeného také sjednocuje systém environmentálních inspekcí vymezených průmyslových zařízení v rámci EU, ukládá členským státům pravidelně přezkoumávat povolení v návaznosti na vývoj BAT, významně zvyšuje ochranu půdy a podzemních vod před průmyslovým znečištěním, rozšiřuje účastenství veřejnosti v povolovacích a změnových řízeních, rozšiřuje rozsah povinně zpřístupňovaných informací (a u části výslovně ukládá zveřejňování prostřednictvím internetu), zpřísnuje emisní limity pro spalování a spalování odpadů atd.

Bližší k některým hlavním bodům finálního kompromisu v oblasti IPPC:

- V procedurálních otázkách přijímání „Závěrů o BAT“ (klíčová kapitola referenčního dokumentu o BAT – tzv. BREF) bylo odsouhlaseno, že bude přijímání probíhat regulativním postupem (tj. Rada může dokument předložený Evropskou komisí zamítnout kvalifikovanou většinou). Těžiště celého procesu však nadále zůstává v práci expertních pracovních skupin a závěrečný krok přijímání je pouze formálním potvrzením toho, že výměna informací o BAT proběhla korektně a v souladu s příslušnými pravidly.
- Minimální požadavky na emisní limity, původně navrhované Evropským parlamentem, byly ve finálním textu změněny na standardní revizní ustanovení, kde je pouze popsána možnost doplnění dalších emisních limitů v případě potřeby běžnou legislativní procedurou (spolurozhodování).
- Kompromisní text obsahuje možnost řádně zdůvodněných a transparentních výjimek z aplikace BAT, které jsou však podmíněny zveřejněním dokumentace a účastí veřejnosti v jejich udělování.
- U přezkumu povolení ve vazbě na nový či revidovaný BREF byla Evropským parlamentem snížena doba k revizi z 5 na 4 roky. V rámci dosažení shody tuto změnu Rada akceptovala.
- V příloze I, která obsahuje popis činností spadajících pod působnost IPPC, neprosadil Evropský parlament žádné změny. Nicméně bylo doplněno několik revizních ustanovení a recitálů ve vztahu k revizi a výkladu některých bodů této přílohy.

Nové požadavky budou na vymezená průmyslová zařízení (tj. zařízení, která jsou v současnosti regulována směrnicí 2008/1/ES o integrované prevenci a omezování zne-

čištění, a na nově zahrnuté činnosti) aplikovány postupně 2 až 4,5 roku po vstupu evropské legislativy v platnost.

Hlavní prioritou v **oblasti velkých spalovacích zařízení** (LCP) bylo dosáhnout udržení rovnováhy mezi požadavky na zpřísnění emisních limitů a časovým obdobím na přizpůsobení se těmto novým emisním limitům, neboť bude nutné realizovat investice v rozsáhlé části energetického sektoru a bylo nutné brát v potaz rovněž bezpečnost dodávek elektřiny a tepla.

- Národní přechodný plán (TNP) umožní stávajícím zdrojům se postupně přizpůsobit novým požadavkům, bez ohrožení energetického systému ČR. Jedná se o systém lineárně snižovaných emisních stropů vypočtených na základě stávajících a budoucích emisních limitů. Finální kompromisní text počítá s termínem ukončení tohoto dočasného mechanismu 30. 6. 2020, poté bude možné aplikovat pouze standardní koncentrační emisní limity či u vymezených zařízení stupně odsíření.
- Centrální zdroje tepla nahrazují velké množství malých a těžko regulovatelných lokálních topenišť, které by mohly mít větší dopady na kvalitu ovzduší. Výjimka spočívá v zachování stávajících emisních limitů po časově omezené přechodné období. Finální kompromisní text počítá s termínem ukončení této výjimky 31. 12. 2022. Poté se aplikují požadavky z nové směrnice.
- Text také řeší problematiku opt-outu doživajících energetických zařízení. Evropský parlament i Rada souhlasí s 17 500 provozními hodinami a výjimkou aplikovatelnou do 31. 12. 2023. Trvalá výjimka je udělena pro špičkové zdroje (do 1500 hodin/rok, jen pro zdroje povolené před 27. listopadem 2002) a záložní turbíny a motory (do 500 hodin/rok).
- Aplikace stupně odsíření místo standardních emisních limitů (ve vazbě na použité vysokosírné palivo) není časově omezena, nicméně v rámci dosažení kompromisu byla doplněna ustanovení k revizi možnosti aplikace stupňů odsíření k 31. 12. 2019.

Zdroje využívající uvedené mechanismy budou muset plnit minimálně stávající emisní limity. Text zavádí oproti současnosti také změny ve sčítacích pravidlech a také povinnost aplikovat při rozšiřování a zásadní změně stávajících zdrojů přísnější emisní limity.

Pro oblast LCP (tj. zařízení, která jsou v současnosti regulována směrnicí 2001/80/ES o omezení emisí některých znečišťujících látek do ovzduší z velkých spalovacích zařízení) se nové emisní limity pro stávající zdroje uplatňují od 1. 1. 2016 (od stejného data lze využít i dočasných výjimek), pro nové zdroje ihned při uvedení do trvalého provozu (cca. od 2012).

Použitá literatura

Legislativní usnesení Evropského parlamentu ze dne 7. července 2010 k postoji Rady z prvního čtení ohledně přijetí směrnice Evropského parlamentu a Rady o průmyslových emisích (integrované prevenci a omezování znečištění) (přepřpracované znění) (11962/2/2009 – C7-0034/2010 – 2007/0286(COD)) [online], [citováno 2010-09-08], URL < <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2010-0267+0+DOC+XML+V0//CS&language=CS> >

Statement by Janez Potočnik, European Commissioner for the Environment, welcoming the Parliament's vote on the Commission proposal for a new Directive on industrial emissions [online], [citováno 2010-09-08], URL < <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/10/306&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en> >

EP schválil přísnější limity pro průmyslové emise [online], [citováno 2010-09-08], URL < http://www.europarl.europa.eu/news/expert/infopress_page/064-77917-186-07-28-911-20100706IPR77916-05-07-2010-2010-false/default_cs.htm >

PRAVIDELNÁ RUBRIKA O PROCESECH EIA, SEA A IPPC SE V TOMTO ČÍSLE ZAMĚŘÍ NA POPIS PROCESU – U EIA POPIŠE PRVNÍ DVĚ FÁZE PROCESU, OZNÁMENÍ A ZJIŠŤOVACÍ ŘÍZENÍ A U IPPC NÁLEŽITOSTI ŽÁDOSTI

PROCES POSUZOVÁNÍ VLIVŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ – OZNÁMENÍ A ZJIŠŤOVACÍ ŘÍZENÍ

JUDr. Libor Dvořák

Oznámením záměru se zahajuje proces EIA, resp. zjišťovací řízení. Oznámení podává investor (tzv. oznamovatel) písemně i elektronicky příslušnému úřadu a jeho náležitosti jsou podrobně stanoveny v příloze č. 3 k zákonu č. 100/2001 Sb. Kromě údajů o oznamovateli a o záměru obsahuje údaje o stavu životního prostředí v dotčeném území a údaje o vlivech záměru na životní prostředí a veřejné zdraví. Již v oznámení musí být zahrnut návrh opatření k prevenci, vyloučení, snížení, popřípadě kompenzaci nepříznivých vlivů. Pokud se záměr předkládá **ve variantách**, musí oznamovatel uvést jejich nástin, porovnat je z hlediska vlivů na životní prostředí a též uvést hlavní důvody (samozřejmě opět z hlediska vlivů na životní prostředí). Každé oznámení musí rovněž obsahovat tzv. všeobecně srozumitelné shrnutí ne-technického charakteru.

Nezbytnou přílohou oznámení je rovněž **vyjádření příslušného stavebního úřadu k záměru z hlediska platné územně plánovací dokumentace** (zásad územního rozvoje, resp. územního plánu). V případech záměrů, které by mohly samostatně nebo ve spojení s jinými významně ovlivnit příznivý stav předmětu ochrany nebo celistvost evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti (tzv. lokality Natura 2000) musí být k oznámení připojeno i **stanovisko orgánu ochrany přírody** ve smyslu § 45i odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

Zákon současně dává oznamovateli možnost předložit oznámení v rozsahu a obsahu dokumentace (s tím, že příslušný úřad může následně, v případě absence nesouhlasných vyjádření k němu stanovit, že takové oznámení se již považuje za dokumentaci) anebo předložit místo oznámení přímo dokumentaci.

V případech tzv. podlimitních záměrů [§ 4 odst. 1 písm. d)] se podává **zjednodušené oznámení**, jehož náležitosti jsou uvedeny v příloze č. 3a k zákonu. Kromě údajů o oznamovateli, o záměru a o jeho vstupech a výstupech je zde důležité shrnutí charakteristik záměru a lokality tak, aby příslušný úřad mohl objektivně posoudit, zda bude podlimitní záměr podléhat zjišťovacímu řízení.

Jestliže oznámení splňuje náležitosti podle zákona, zveřejní příslušný úřad informaci o oznámení (včetně toho, kdy a kde je možno do něj nahlížet) a na internetu vždy zveřejní alespoň textovou část oznámení. Dnem zveřejnění informace o oznámení na úřední desce dotčeného kraje počíná běžet lhůta pro podávání písemných vyjádření, která v případě oznámení činí 20 dnů. V této lhůtě se může kro-

mě dotčených územních samosprávných celků (obce, kraje) a dotčených správních úřadů (orgány ochrany přírody, vodoprávní úřady, hygiena, orgány památkové péče apod.) vyjádřit k oznámení každý, tj. každá fyzická i právnická osoba.

Na základě oznámení a vyjádření k němu obdržených probíhá **zjišťovací řízení**, v němž příslušný úřad postupuje podle kritérií uvedených v příloze č. 2. Z hlediska umístění záměru musí být zváženy parametry území dotčeného záměrem, tj. jeho dosavadní využívání, schopnost regenerace přírodních zdrojů apod. Při odhadu schopnosti území snášet zátěž musí být zvláštní pozornost věnována např. územnímu systému ekologické stability, zvláště chráněným územím, územím přírodních parků či významným krajinným prvkům.

Cíle zjišťovacího řízení uvádí § 7 odst. 1 zákona. Jeho cílem je obecně [u tzv. obligatorních záměrů ve smyslu § 4 odst. 1 písm. a) vždy] upřesnění informací, které budou následně uvedeny v dokumentaci, a to se zřetelem na fakt, o jaký konkrétní záměr jde (velikost, možnost kumulací s jinými záměry apod.), kde je umístěn (zvláště chráněné území, území hustě zalidněné apod.) a jaké se předpokládají jeho vlivy na životní prostředí a veřejné zdraví.

U záměrů uvedených v příloze č. 1 kategorii II (tzv. fakultativní záměry) a u většiny změn záměrů patří mezi cíle zjišťovacího řízení zejména to, zda záměr má významný vliv na životní prostředí, a zda tedy bude posuzován podle dalších ustanovení zákona.

Zjišťovací řízení je zakončeno vydáním **písemného závěru zjišťovacího řízení**, který příslušný úřad vydá do 30 dnů ode dne zveřejnění informace o oznámení a který následně zasílá oznamovateli a zveřejňuje způsobem uvedeným v § 16. Závěr zjišťovacího řízení musí být vždy odůvodněn.

Co se **obsahu závěru zjišťovacího řízení** týče, je u obligatorních záměrů stěžejní jeho část specifikující informace, které bude muset oznamovatel následně rozpracovat v dokumentaci. V případě fakultativních záměrů je nejdůležitější to, zda záměr má na základě zjišťovacího řízení významný vliv na životní prostředí, a zda tedy bude posuzován v procesu EIA.

Na základě výslovného ustanovení zákona je příslušný úřad oprávněn navrhnout v závěru zjišťovacího řízení **zpracování variant řešení záměru**, ovšem za podmínky, že je jejich provedení prokazatelně účelné a z technického hlediska možné (§ 7 odst. 5).

ŽÁDOST O VYDÁNÍ INTEGROVANÉHO POVOLENÍ

Kolektiv pracovníků MŽP

Proces integrovaného povolování podle zákona č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci je zahájen dnem, kdy je povolovacímu úřadu (tj. krajskému úřadu, v případě zařízení jehož provoz může významně nepříznivě ovlivnit životní prostředí dotčeného státu Ministerstvu životního prostředí) doručena žádost o vydání integrovaného povolení. Provozovatel může žádost podat v elektronické nebo v listinné a elektronické podobě (řízení zahájeno dnem doručení žádosti v listinné podobě).

V případě podání pouze elektronické žádosti si může úřad vyžádat podklady, které jsou součástí žádosti, v listinné podobě. V případě podání žádosti v listinné podobě by nebylo efektivní převádět některé přílohy (mapové, obrazové nebo grafické podklady) do elektronické podoby, a úřad od ní může v odůvodněných případech (zejména z technických a ekonomických důvodů) upustit.

Úřad může vyzvat provozovatele zařízení k doplnění kopií žádosti v listinné podobě nebo v elektronické podobě na elektronických nosičích dat podle počtu účastníků řízení a dotčených správních úřadů.

Žádost musí splňovat požadavky § 4 zákona o integrované prevenci a musí odpovídat vzoru stanoveného **vyhláškou č. 554/2002 Sb., kterou se stanoví vzor žádosti o vydání integrovaného povolení, rozsah a způsob jejího vyplnění.**

Jednotná forma daná zákonem, resp. prováděcím právním předpisem, byla vedena snahou o usnadnění komunikace mezi příslušným správním úřadem a provozovatelem. Vyhláškou stanovený vzor žádosti je závazný a je stejný pro všechny typy zařízení. Z toho důvodu je řada položek v žádosti variabilních a přizpůsobitelných jednotlivým kategoriím zařízení. Vzor žádosti je uveden v části A přílohy vyhlášky. V části B přílohy jsou rozvedeny pokyny k rozsahu a způsobu vyplnění žádosti.

Žádost musí v první řadě obsahovat základní **identifikační údaje provozovatele** a rovněž uvedení kontaktní osoby zmocněné provozovatelem zařízení k jednání v rámci řízení o vydání integrovaného povolení. Dále je třeba uvést **základní identifikaci/vymezení zařízení**, tj. zejména jeho popis včetně souvisejících činností a umístění dle katastrální mapy. **Vymezení zařízení je zásadní pro další povolování.** Pokud je zařízení v žádosti vymezeno nedostatečně (např. chybí některé přímo spojené činnosti), je to důvod k doplnění žádosti. Z popisu zařízení musí jednoznačně vyplývat vazby mezi jednotlivými součástmi zařízení a výrobní postup. Součástí popisu je porovnání – hodnocení – technického a technologického řešení z hlediska aplikace nejlepších dostupných technik (BAT), zejména s ohledem na informace uváděné v příslušném referenčním dokumentu o BAT (BREF), které zpracovává Evropská komise.

Zejména pro veřejnost je určena kapitola „**Stručné netechnické shrnutí údajů uvedených v žádosti**“. Smyslem je, aby

se na základě zveřejnění obecně srozumitelných údajů mohla do řízení zapojit i veřejnost. Stručné shrnutí se zveřejňuje na portálu veřejné zprávy, jehož úlohu plní informační systém IPPC, spravovaný Ministerstvem životního prostředí (www.mzp.cz/ippc).

Dalším bodem žádosti jsou **údaje o všech vstupech do zařízení**, o jejich skladování a o opatřeních na jejich úsporné a efektivní využití, dále pak údaje o výrobcích, meziproduktech a jejich skladování. V rámci preventivních opatření se podrobně zkoumá efektivnost v porovnání s BAT a stanovují se podmínky v tomto směru (např. použití látek méně nebezpečných, minimální energetická účinnost přeměny energie).

Důležitou částí žádosti je přesný popis **emisí ze zařízení (ovzduší, voda, hluk, vibrace, záření atd.) a zdrojů emisí, případně dalších vlivů zařízení** (jejich vlastností, účinků na životní prostředí) na životní prostředí. Emisní parametry zařízení provozovatel v žádosti porovnává s parametry BAT. Nosným principem je zabránění přesunu znečištění mezi složkami, proto provozovatel musí předložit informace o všech emisích ze zařízení. Provozovatel uvádí realizovaná a plánovaná opatření k předcházení vzniku (popř. omezení) emisí a dalších negativních vlivů na životní prostředí.

Provozovatel též uvádí **údaje charakterizující stav území** (zejména popis stávající imisní situace), kde je nebo má být zařízení umístěno, včetně vymezení základních střetů v území. Při integrovaném povolování musí být bráno v úvahu geografické umístění zařízení a místní podmínky životního prostředí. Podmínky integrovaného povolení musí být uloženy s ohledem na **nutnost dodržení standardu kvality životního prostředí**. Tyto údaje mají za povinnost provozovateli poskytnout příslušné správní úřady. V případě zařízení, na které se vztahuje povinnost posouzení vlivů na životní prostředí (EIA), lze využít údajů z již zpracované dokumentace, pokud jsou v době podání žádosti aktuální.

Dalším bodem žádosti podle zákona je popis **technologie a dalších technik k předcházení vzniku emisí**, a kde to není možné, k omezení emisí znečišťujících životní prostředí, uvádí se také popis dosavadních nebo uvažovaných opatření k předcházení vzniku odpadu, k úpravě nebo využití odpadu produkovaného zařízením. Požadavky vzoru žádosti jsou v rozsahu zákona o odpadech, navíc je v žádosti uvedeno hodnocení aplikace BAT. Při určování příslušných opatření je třeba dbát na zákonnou hierarchii způsobů využití, jak ji uvádí legislativa v oblasti odpadů.

Provozovatel musí **popsat dosavadní nebo uvažovaná opatření pro měření a monitorování emisí** vypouštěných do životního prostředí. Informace o monitoringu musí zahrnovat údaje o metodách, frekvenci a postupu vyhodnocování získaných dat.

Klíčovým bodem v hlavních kapitolách je **porovnání stávajícího nebo uvažovaného zařízení s BAT** (porovnání je zařazeno ke každé speciální kapitole žádosti týkající se technického řešení, včetně monitoringu). Porovnání vychází primárně z BREF a dále z hledisek v příloze č. 3 zákona o integrované prevenci. Porovnává se nejen technické či technologické řešení, ale zejména jeho emisní parametry.

Další části žádosti se zabývají systémem omezování rizik, systémem environmentálního řízení, opatřeními po ukončení provozu zařízení a časový plán změn, které vyvolají nebo mohou vyvolat změnu integrovaného povolení (pokud jsou provozovateli známy).

V odpovídající kapitole **provozovatel zařízení sám navrhuje závazné podmínky provozu zařízení**, čímž hned na počátku řízení o vydání integrovaného povolení deklaruje svoji představu o environmentální výkonnosti a potenciálu k jejímu dalšímu zvýšení v souladu s BAT pro jeho konkrétní případ. Vlastní návrh závazných podmínek provozu je významným prvkem vyjednávání. Součástí závazných podmínek zařízení je i stanovení časového horizontu dosažení navrhovaných podmínek. Závazné podmínky musí vycházet ze složkových předpisů, z použití BAT, z technických charakteristik zařízení a místních podmínek životního prostředí. Závazné podmínky nesmí předepisovat použití konkrétní metody nebo technologie a **podmínky nesmí být mírnější, než předepisuje složková legislativa**.

Integrované povolení nahrazuje řadu dílčích dokumentů, které jsou vydávány dle složkové legislativy v oblasti ochrany životního prostředí. Proto jsou součástí žádosti **rozhodnutí, stanoviska, vyjádření a souhlasy, které byly vydány podle zvláštních právních předpisů**, a podklady k nim, pokud mohou nahrazovat údaje uvedené v žádosti. Uvedené požadavky jsou aktuální zejména v případě, že zařízení přechází ze složkového režimu do režimu integrované prevence.

Stejně tak je třeba předložit **podklady, které jsou vyžadovány pro vydání rozhodnutí, stanovisek, vyjádření**

a souhlasů podle zvláštních právních předpisů a integrované povolení je má nahradit, pokud již nejsou obsaženy v náležitostech uvedených výše. Vzhledem k tomu, že zde se jedná o celou řadu podkladů, v části B přílohy k vyhlášce, je uveden podrobný komentář k tomu, o které podklady se může jednat.

Na základě novelizace příslušné evropské legislativy byl doplněn nový bod žádosti, který ukládá provozovateli předložit **přehled případných hlavních variant technologie**, které sám prověřil.

Vzhledem ke komplexnosti podávané žádosti se stalo užitečnou praxí tzv. **předjednání žádosti**. Povolovací úřad podle zákona o integrované prevenci na žádost provozovatele poskytne předběžnou informaci o úplnosti žádosti ještě před jejím podáním. Institut předjednání umožňuje provozovateli kontakt s povolujícím úřadem ještě před samotným zahájením správního řízení. Může tak dojít k přesné specifikaci požadavků úřadu na obsah žádosti. Kvalitně připravená žádost je základním předpokladem plynulého řízení.

Po formálním podání má povolující úřad **20 dní na kontrolu úplnosti žádosti**. Pokud žádost není shledána úplnou, vyzve provozovatele k doplnění (a stanoví lhůtu pro doplnění). Nedojde-li k doplnění žádosti ve stanovené lhůtě, úřad řízení o vydání integrovaného povolení zastaví.

V současnosti probíhá legislativní proces k vyhlášce č. 554/2002 Sb. s tím, že novelizovaný vzor žádosti o integrované povolení by měl být účinný v roce 2011.

ZAMĚŘENÍ ČASOPISU

Časopis je zaměřen na problematiku technické ochrany životního prostředí ve vztahu k posuzování vlivů na životní prostředí, strategickému posuzování a integrované prevenci a omezování znečištění včetně zaměřením na jednotlivé složky životního prostředí a ochranu veřejného zdraví.

INSTRUKCE PRO AUTORY

Název (Times New Roman, tučně, velikost písma 14)

BIOPLYN – ZDROJ ENERGIE NEBO EKOLOGICKÝCH PROBLÉMŮ

Zdeněk Pastorek

vynechat řádek, adresa autora, kontakt

(Times New Roman, kurzíva, velikost písma 12)

Ing. Zdeněk Pastorek, CSc.

Výzkumný ústav zemědělské techniky, v.v.i.,

Praha 6 – Ruzyně

e-mail: zdenek.pastorek@vuzt.cz

Abstrakt

vynechat řádek, v anglickém jazyce

(Times New Roman, velikost písma 10, max. 10 řádků) neformátovat text

Klíčová slova: (Times New Roman, kurzíva, max. počet 7)

Úvod

Metodika

Analýza

Dosažené výsledky

Doporučení a závěr

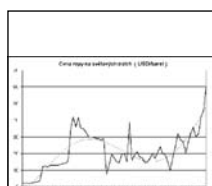
Použitá literatura (Times New Roman, velikost písma 12), seřadit podle abecedy

ŘÍHA, J. Regionální operační programy, nejistoty a rizika. In: Odborný časopis požární ochrany, integrovaného záchranného systému a ochrany obyvatelstva, roč. VI, č. 1, s. 21–23. ISSN 1213-7057. URL: <http://www.mvcr.cz/casopisy/112/2007/leden/index.html>

Obr., Graf, Foto, Tab.

Foto 1: Zemědělská bioplynová stanice Trhový Štěpánov

Graf 1: Vývoj cenropy (podle údajů Eurostatu)

Obr. 1: Rozdělení druhů biomasy jako zdroje energie a průmyslových surovin

Zdroj	Celková roční emise amoniaku
Velký zdroj znečišťování	nad 5 t NH ₃ . rok ⁻¹
Střední zdroj znečišťování	5 – 10 t NH ₃ . rok ⁻¹
Malý zdroj znečišťování	do 5 t NH ₃ . rok ⁻¹

Tab. 2: Nový způsob kategorizace zemědělských zdrojů (Zdroj: nařízení vlády č. 615/2006 Sb.)

Příklady citací:

Monografická publikace

KOSEK, Jiří. Html – tvorba dokonalých stránek: podrobný průvodce. Ilustroval Ondřej Tůma. 1. vyd. Praha: Grada, 1998. 291 s. ISBN 80-7169-608-0.

Části a statí v monografiích

Kapitoly v knize – jeden autor

KOSEK, J. Html – tvorba dokonalých stránek: podrobný průvodce. Ilustroval Ondřej Tůma. 1. vyd. Praha: Grada, 1998. 291 s. ISBN 80-7169-608-0. Kapitola 12, Kaskádové styly dokumentu, s. 177–199.

Kapitoly v knize – různí autoři

TOMAN, M. – KREJČÍ, J. Imunita proti infekci. In Veterinární imunologie. 1. vyd. Praha: Grada, 2000. Kapitola 4, s. 153–229.

Příspěvek ve sborníku

URBAN, Rudolf. Možné přístupy k objektivizaci výdajů v resortu obrany. In Objektivizace výdajů z veřejných rozpočtů. Sborník referátů z teoretického semináře pořádaného katedrou veřejné ekonomie EDF MU v Brně ve spolupráci s Asociací veřejné ekonomie. Brno: Masarykova univerzita v Brně. Ekonomicko správní fakulta. Katedra veřejné ekonomie, 1997. Část 4. Obrana a životní prostředí. s. 265–271.

Seriálová publikace

CHIP: magazín informačních technologií. Praha: Vogel, 1990–. ISSN 1210-0684.

Články v seriálových publikacích

VAN DER VET, P. E. – MARS, N. J. Condoret query engine: an engine for coordinated index terms. Journal of the American society for information science, May 1999, vol. 42, no. 6, s. 485–492.

Elektronické zdroje

V případě elektronických zdrojů je třeba uvést také povinné údaje:

Druh média (nosiče) – u online seriálu, programu a databází. Podle normy ISO 690-2e by tento údaj měl být i u všech dalších online zdrojů (www stránek, dokumentu na FTP apod.)

[online]

[CD-ROM]

[disketa 3,5"]

Přístup ke zdroji – u všech on-line dokumentu povinný údaj.

URL <<http://www.willey.com>>

<<http://www.willey.com>>

Dostupné z: <http://www.willey.com>